

Významný izraelský malíř Zvi Tolkovsky navštívil ÚSTR

4.9.2026 - Petra Jungwirthová | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

(4. 9. 2026) - V pátek 4. září navštívil Ústav pro studium totalitních režimů významný izraelský malíř Zvi Tolkovsky, jehož tvorba je v současnosti představena na výstavě *Básník v ghettu* v Paláci Archa v Praze. Během návštěvy se setkal s vedením i zástupci instituce a hovořil o vzniku výstavy, své inspiraci dílem Pavla Fischla a významu umění při uchovávání historické paměti.

Zvi Tolkovsky (*1934) patří k výrazným osobnostem izraelské výtvarné scény. Je dlouholetým pedagogem jeruzalémské akademie Becalel a svou tvorbu charakterizuje jako „archeologii současnosti“. Jeho práce často propojují osobní a kolektivní paměť, historii, dokumentární prvky a výtvarnou imaginaci. Pro projekt *Básník v ghettu* vytvořil nový cyklus obrazů inspirovaný deníky Pavla Fischla, který prošel terezínským ghettem i vyhlazovacím táborem Auschwitz II-Birkenau. Právě Fischlovy deníkové záznamy z let 1941–1943 se staly východiskem pro výstavu, která propojuje autentické svědectví člověka pronásledovaného nacistickým režimem se současnou uměleckou interpretací. Fischl, rodák z Hradce Králové, se v Terezíně aktivně podílel na kulturním životě, psal literární deník a verše, věnoval se divadlu a spoluzaložil knihovnu. Jeho zápisky jsou mimořádným svědectvím o tom, jak si člověk i v prostředí systematického ponižování a ohrožení života dokázal uchovat vnitřní svobodu a sílu slova. Tolkovského k Fischlovým textům přivedla nejen jejich literární síla, ale také osobní zkušenost. Rodina izraelského umělce byla zasažena nacistickou genocidou v Bělorusku a setkání s Fischlovými zápisky v něm otevřelo téma vlastní rodinné paměti. Výsledkem je výtvarný dialog mezi dvěma generacemi a dvěma zkušenostmi s tragédií evropských Židů.

„Jeho obrazy jsou svěbytným dialogem s jeho svědectvím, a zároveň připomínkou toho, že paměť minulosti není uzavřenou kapitolou.“

„Návštěva Zvi Tolkovského v Ústavu je pro nás mimořádně významným okamžikem. Jeho obrazy nejsou pouze ilustrací historického příběhu Pavla Fischla. Jsou svěbytným dialogem s jeho svědectvím a zároveň připomínkou toho, že paměť minulosti není uzavřenou kapitolou. Když dnes Zvi Tolkovsky stojí před svými obrazy a hovoří o tom, co v něm Fischlovy deníky vyvolaly, propojují se v jediném okamžiku zkušenosti několika generací – člověka, který prošel ghettem a Osvětimí, jeho potomků i současného umělce, jehož vlastní rodina se stala obětí nacistické genocidy. Právě takový dialog považujeme za jednu z důležitých podob živé historické paměti,“ sdělil ředitel **Ladislav Kudrna**. Podle ředitele ÚSTR je právě propojení historického svědectví s uměním jednou z cest, jak přibližovat složitá témata 20. století současnému publiku.

Výstava *Básník v ghettu* je v současnosti k vidění ve výstavním prostoru Paláce Archa v Praze. **Ústav pro studium totalitních režimů** ji otevřel 16. června a veřejnosti bude přístupná až do 31. prosince 2026. Expozice představuje sérii Tolkovského obrazů vytvořených přímo pro tento projekt společně s příběhem a literárním svědectvím Pavla Fischla. Součástí projektu je také publikace *Jen čtyři měsíce*, kterou **Ústav pro studium totalitních režimů** vydal ve spolupráci s nakladatelstvím Argo. Kniha přináší Fischlovy autentické texty doplněné ilustracemi Zviho Tolkovského a rozšiřuje tak výstavu o další rozměr – umožňuje čtenářům vstoupit přímo do myšlenkového světa mladého

člověka, který si v podmínkách terezínského ghetta uchovával schopnost pozorovat, psát a přemýšlet o světě kolem sebe. *Básník v ghettu* tak není pouze výstavou o holocaustu. Je především setkáním slova a obrazu, minulosti a současnosti, historického dokumentu a osobní interpretace. Připomíná, že za velkými dějinami vždy stojí konkrétní lidé, jejich životy, vztahy, naděje i ztráty – a že právě jejich příběhy mohou i po desetiletích oslovovat současnou společnost.

AUTOR: **PETRA JUNGWIRTHOVÁ**

FOTO: **ÚSTR / Jindřich Mynařík**

<https://www.ustrcr.cz/vyznamny-izraelsky-malir-zvi-tolkovsky-navstivil-ustr>